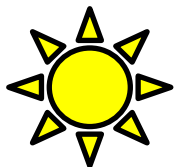

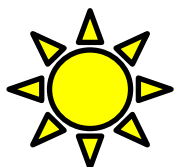
Alla aastase lapse arenguallikas on eelkõige tema lähedased täiskasvanud.

Esimesel eluaastal kogub laps oma meelte kaudu teavet eri esemete kohta. Kui täiskasvanu lapsega samal ajal räägib, asju, tegevusi ja nende tunnuseid nimetab, siis kujuneb eakohane kõnemõistmine ning aastane laps suudab 10 kindla tähendusega sõna või silbi abil ka **vestluses** osaleda.

Poole aastane laps reageerib helidele ja häälele, otsib silmadega seda, mis häält teeb ja/või pöörab pea selle suunas; häälitseb, koogab ja hiljem laliseb.

Rääkige lapsega rahulikult ja sõbralikult. Laulge lapsega ja veetke temaga koos aega. Kuulake teid ümbritsevaid hääli ja helisid, nimetage inimesi ja esemeid enda ümber. Kommenteerige oma tegevust.

Ühe- aastane laps mõistab lihtsaid korraldusi, ütleb lihtsaid sõnu, reageerib oma nimele.

Mängige oma häälega, see meeldib lapsele – intonatsioon aitab lapsel kõnet paremini mõista ja kasutada. Aidake lapsel avastada suhtlemisrõõm – tehke üksteisele nägusid, naeratage, peitke ja piiluge.

Televiisor ei arenda lapse **suhtlusoskust!**

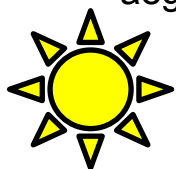
Vaadake koos lasteraamatuid ja rääkige, mida näete. Last hakkavad huvitama värvid ja vormid.

Kasutage lihtsaid sõnu ning grammatiliselt õigeid lauseid. Pudikeelt ei ole vaja.

- ✓ Otsige abi kui lapse kõne areng seiskub või kõne arengus on halvenemise märke.

Teisel ja kolmandal eluaastal sõltuvad lapse heaolu ning tema areng jätkuvalt täiskasvanust, kuid nüüd on tema arengu allikas praktiline **koostegevus ja suhtlemine** lähedastega. Lapsed õpivad täiskasvanu toel neile jõukohaseid esemeid kasutama: lusikaga sööma, tassist jooma, pliiatsiga kritseldama ...

Ei piisa kui vanemad oma lastele asju kokku ostavad ega leia aega koos mängida, suhelda ja tehtavast rääkida.

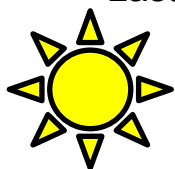

Kahe- aastane laps mõistab keerulisemaid korraldusi, ütleb oma nime, kasutab 2-3-sõnalisi lauseid.

Selgitage lapsele sõnu, mille tähendust ta ei tea. Kui laps hääldab sõna valesti, siis korrake see ise õigesti üle. Õige, see on jänes.

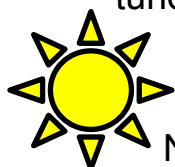
Jätke ka lapsele võimalus sõna õigesti korrata, kuid ärge sundige. Otsige abi, kui laps kasutab vaid üksikuid sõnu, lapse kõne on raskesti mõistetav, laps ei moodusta kahe-sõnalisi lauseid.

Lasteaias tuleb nüüd mängu **logopeed**.

Kolme- aastane laps mõistab lihtsaid lauseid, küsib, kasutab mitmust ning teataval määral käände- ja pöördelõppe.

Õpetage lapsele, kuidas lugusid jutustada. Aidake tal oma tundeid ja mõtteid väljendada.

Nelja-aastase lapse kõne sarnaneb üha rohkem täiskasvanu omaga. Lugege koos jutukesi ning arutlege loetu üle. Laps vajab eeskuju – las ta näeb teid lugemas.

Otsige abi,

- ✓ kui laps ei suuda lauset alustada ja kordab silpe või sõnu;
- ✓ laps kasutab lühikesi, ilma grammatikata lauseid;
- ✓ kui lapse kõnest ei ole alati võimalik aru saada;
- ✓ kui laps ei suuda ka lühidalt rääkida äsja toimunud sündmustest.

On olemas standardiseeritud **kõnetest 5-6-aastastele lastele**.

<http://tartu.postimees.ee/2058492/mudilase-jutuoskus-annab-aimu-tema-arengust>

Ajakirjanduses antakse nõu – kümme nippi, kuidas meelitada lapsi rohkem lugema.

Tähtis on mitte naeruvääristada lapse pingutust. Mõni asi vajab ka täiskasvanul rohkem harjutamist.

Esimesel kolmel eluaastal on lapse arengus suur tähtsus. Kõne puudumine või selle arengus maha jäämine võib olla tingitud väga erinevatest põhjustest.

Logopeed teab teie lapse kohta seda, mida teie talle räägite.